

Preventie van letsels bij schoonmakers

In elke werkomgeving wordt schoongemaakt. De schoonmaakindustrie is een groeiende sector aangezien schoonmaakdiensten steeds vaker worden uitbesteed. Hoewel er enkele grote spelers zijn, wordt de markt gedomineerd door kleinere schoonmaakbedrijven waarvan de meeste minder dan 10 werknemers tellen.

Schoonmaken is een essentiële taak die, als ze goed wordt uitgevoerd, de veiligheids- en gezondheidsrisico's voor werknemers en de kosten voor het bedrijf kan verminderen, bijvoorbeeld door de gebruiksduur van het werkmateriaal en het meubilair te verlengen en de vloer in goede staat te houden. In sommige sectoren, zoals de voedings- en cateringsector, kan een slechte schoonmaak tot het faillissement van het bedrijf leiden.

Het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk heeft een rapport gepubliceerd over de preventie van letsels bij schoonmakers. Het rapport, dat gratis kan worden gedownload op de website van het agentschap, bekijkt de uitdagingen om de veiligheid en gezondheid van schoonmakers te verbeteren en onderzoekt de acties die hieromtrent al werden ondernomen.

Uitdagingen voor een veilige en gezonde schoonmaak

De tendens om schoonmaakwerk uit te besteden en offertes enkel te beoordelen op de prijs, zet schoonmaakbedrijven zwaar onder druk om de kosten te drukken. Dat kan ertoe leiden dat onvoldoende wordt geïnvesteerd in opleidingen en andere managementactiviteiten die essentieel zijn voor de bescherming van de werknemers. Aangezien de arbeidskosten het grootste deel van de kosten van een schoonmaakbedrijf uitmaken, bestaat het risico dat gewetenloze werkgevers een oneerlijk voordeel proberen te behalen in de aanbestedingsprocedure door middel van illegale tewerkstellingspraktijken, door bijvoorbeeld geen sociale bijdragen te betalen of door illegalen in dienst te nemen.

Er wordt tegen dergelijke praktijken actie ondernomen. Zo hebben de Europese sociale partners in de industriële schoonmaaksector gemeenschappelijke standpunten ingenomen wat betreft tewerkstelling en zwartwerk. Ook hebben ze een gids uitgegeven over gezondheid en veiligheid en een handboek — De beste waarde kiezen — om het belang van kwaliteit te promoten tijdens aanbestedingen.

Een foutief beeld van schoonmaakwerk en schoonmakers kan een negatieve invloed hebben op het veiligheids- en gezondheidsbeleid van schoonmaakbedrijven, bijvoorbeeld door geen geschikt materiaal en onvoldoende opleiding aan te bieden omdat de werkgever de taak niet als belangrijk beschouwt.

Vaak voorkomende gevaren, risico's en gevolgen voor de gezondheid

- Risico op glij-, struikel- en valpartijen, vooral tijdens schoonmaakwerkzaamheden met water.

- Risico op spier- en skeletaandoeningen, bijvoorbeeld door zware lasten te tillen of repetitieve bewegingen uit te voeren.
- Blootstelling aan gevaarlijke stoffen in schoonmaakmiddelen.
- Blootstelling aan gevaarlijke stoffen die moeten worden gereinigd, bijvoorbeeld biologische gevaren zoals schimmels of menselijk biologisch afval.
- Psychosociale problemen zoals werkgerelateerde stress, geweld en pesten.
- Risico's zoals elektrische schokken van werkuitrusting.

Vaak voorkomende werkgerelateerde gezondheidsproblemen bij schoonmakers zijn:

- verwondingen door glij-, struikel- en valpartijen,
- spier- en skeletaandoeningen,
- werkgerelateerde stress, angst en slaapproblemen,
- huidaandoeningen zoals contactdermatitis en eczeem,
- aandoeningen van de luchtwegen, waaronder astma, en
- cardiovasculaire ziekten.

Overdag schoonmaken

Schoonmakers werken vaak buiten de normale werkuren, zoals in de vroege ochtend, 's avonds of 's nachts. Ze hebben soms een parttimecontract of tijdelijk contract en hebben vaak meer dan één baan. Dergelijke arbeidspatronen dragen bij tot de

risico's voor de gezondheid en veiligheid van werknemers. Hoewel op sommige werkplekken niet tijdens de normale werkuren kan worden schoongemaakt, is dat in veel gevallen wel mogelijk — een wijziging die overigens ten goede komt aan het schoonmaakbedrijf, de schoonmakers en de klanten.

Een Zweeds schoonmaakbedrijf voerde bij een van zijn klanten, een grote bankgroep, een systeem in van schoonmaken overdag. Het systeem ging van start nadat alle werknemers in het schoonmaakbedrijf een opleiding hadden gekregen. De klant profiteerde zo van een betere kwaliteit van dienstverlening door het persoonlijke contact tussen klant en schoonmaker. Voor het schoonmaakbedrijf had het een lager personeelsverloop tot gevolg aangezien het personeel liever overdag werkte. De werknemers waren meer tevreden over hun werk en konden aan de slag in veiligere en gezondere werkomstandigheden.

Risicobeoordeling

Schoonmaken wordt maar zelden beschouwd als een kernactiviteit in bedrijven. Dat kan leiden tot een gebrek aan bewustzijn van de gevaren en risico's van het proces waardoor men er niet in slaagt een degelijke risicobeoordeling op te stellen en preventieve maatregelen uit te voeren.

Risicobeoordeling is essentieel voor een goede veiligheid en gezondheid op het werk en een doeltreffende preventie kan worden bereikt aan de hand van een vijfstappenplan:

- gevaren identificeren en nagaan wie risico loopt,
- risico's evalueren en de prioriteit ervan vaststellen,
- voorzorgsmaatregelen bepalen,
- maatregelen uitvoeren,
- controleren en onderzoeken om zeker te zijn dat de preventieve maatregelen werken (!).

Wanneer schoonmaakwerk wordt uitbesteed, kunnen bijkomende moeilijkheden opduiken aangezien de klant en het schoonmaakbedrijf moeten samenwerken om risico's te identificeren, te elimineren of te beheersen.

Besluit

De boodschap van dit rapport kan als volgt worden samengevat:

(!) Factsheet 81, „Risicobeoordeling — onmisbaar voor een gezonde werkplek“ (<http://osha.europa.eu/publications/factsheets>).

„Opgepast — Gevaarlijke stoffen“, Artiesten: Igor Banaszewski, Monika Wojtaszek. Met dank aan de posterwedstrijd voor veiligheid op de werkvloer, georganiseerd door het Centraal Instituut voor arbeidsbescherming — Nationaal Onderzoeksinstituut, Polen.

- kies uw schoonmaakbedrijf op basis van de waarde, niet op basis van de prijs;
- schakel over op schoonmaken overdag;
- waardeer de schoonmakers en het werk dat ze doen — als het niet goed wordt gedaan, kan dat het bedrijf veel kosten;
- beschouw schoonmaken als een essentiële taak waarbij het schoonmaakpersoneel kan worden blootgesteld aan bepaalde gevaren en risico's;
- beoordeel de risico's waaraan schoonmakers kunnen worden blootgesteld en voer preventieve maatregelen uit;
- deel gezondheids- en veiligheidsinformatie met alle betrokken partijen, m.a.w. de klant, het schoonmaakbedrijf, de eigenaar van het gebouw en de werknemers zelf.

Aanvullende informatie

Aanvullende informatie en de rapporten *Preventing harm to cleaning workers* en *Employment risks and health in cleaning workers* zijn te vinden op de website van het agentschap (<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09006ENC/view>).

Publicaties van de sociale partners in de schoonmaakindustrie, zoals een gids voor het kiezen van de beste waarde en een handboek over gezondheid en veiligheid in de sector van de kantoor schoonmaak, zijn terug te vinden via de website van het DG Werkgelegenheid, sociale zaken en gelijke kansen van de Europese Commissie (<http://ec.europa.eu/social/>).

Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPANJE
Tel. +34 944794360, Fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk. Overneming met bronvermelding toegestaan. Printed in Belgium, 2009

